

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1943.

Andra kammaren.

Nr 29.

Lördagen den 23 oktober.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Herr **talmannen** yttrade: Jag får för kammaren anmäla, att jag utfört det mig lämnade uppdraget att i anledning av prinsessan Christinas födelse till Hans Maj:t Konungen, Deras Kungl. Högheter Kronprinsen och Kronprinsessan samt Hertigparet av Västerbotten framföra kammarens lyckönskningar; och hava dessa anmodat mig att betyga kammaren deras hjärtliga tacksamhet härför.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

§ 2.

Justerades protokollet för den 18 innevarande oktober.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna läkarintyg:

Härmed intygas att riksdagsman *Ivar Österström* på grund av hjärtsjukdom är i behov av vila fr. o. m. 23 oktober t. o. m. 31 oktober 1943 och att han under denna tid är oförmögen till arbete.

Stockholm den 23 oktober 1943.

Fritiof Tisell,
med. doktor.

Kammaren beviljade herr andre vice talmannen *Österström* ledighet från riksdagsgöromålen under 9 dagar från och med denna dag.

§ 4.

Enligt därom den 20 innevarande oktober fattat beslut företogs nu val av tolv ledamöter i tredje särskilda utskottet.

Därvid avgåvos 83 godkända valsedlar med partibeteckningen »Gemensam lista». Av dessa upptogo 82 valsedlar namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Olovson* i Västerås,
- » *Liedberg,*
- » *Pettersson* i Hällbacken,
- » *Gustafson* i Vimmerby,
- » *Andersson* i Tungelsta,
- » *Andersson* i Löbbo,
- » *Carlström,*
- » *Hermansson,*
- » *Hansson* i Vännäsby,

Andra kammarens protokoll 1943. Nr 29.

herr *Falk*,
 » *Måler* och
 » *Pettersson* i Dahl.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 5.

Anställdes val av aderton suppleanter i tredje särskilda utskottet.

Därvid avlämnades 73 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Gustafson* i Dädesjö,
 » *von Seth*,
 » *Holm*,
 » *Pettersson* i Rosta,
 » *Jacobson*,
 » *Johansson* i Öckerö,
 » *Johnsson* i Kastanjegården,
 » *Larsson* i Östersund,
 » *Janson* i Frändesta,
 » *Jansson* i Hällefors,
 » *Jonsson* i Fjäle,
 » *Nilsson* i Göingegården,
 » *Andersson* i Eskilstuna,
 » *Werner*,
 » *Levin*,
 » *Svensson* i Ljungskile,
 » *Gezelius* och
 » *Hedlund* i Rådom.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 4 och 5 här ovan omnämnda valen.

§ 7.

Interpellation. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **Jacobson**, som anförde: Herr talman! I nuvarande tidsläge måste man utan klagan finna sig i en del inskränkningar och försämringar på vitt skilda områden. Befolkningen i övre Norrland har dock svårt att förstå de olidliga förhållanden, som råda i fråga om järnvägs kommunikationerna i deras bygder, speciellt efter Inlandsbanan. Det är möjligt, att de tålmodiga innevånarna, som sedan gammalt äro vana vid att bli styvmoderligt behandlade av järnvägsmyndigheterna, stillatigande skola finna sig i det nuvarande tillståndet, men inför planerade, ytterligare försämringar, vartill jag senare återkommer, önskar jag fästa kommunikationsministerns uppmärksamhet på missförhållandena.

Resterna av S. J.:s förmodligen äldsta rälsbussbestånd äro i stort sett de enda fordon, som trafikera Inlandsbanans nordligaste delar. Även om jag icke till alla delar kan instämma i den kritik, som tid efter annan kommer till synes i de norrländska tidningarnas insändaravdelningar, står det mig klart, att en ytterligare försämring av de nuvarande järnvägsförbindelserna icke blott vore beklagligt utan helt enkelt upprörande.

Interpellation. (Forts).

Under det att kortare sträckor i södra och mellersta Sverige tillhandahållas ur bekvämlighetssynpunkt välrustade rälsbussar, lämna de flesta, som gå på Inlandsbanan, mycket övrigt att önska. De sistnämnda bussarna gå genom landets barnrikaste trakter. Bland passagerarna finnas ofta mödrar med barn, folk sitter i knä på varandra, i medhavda fällstolar, i förarhytten, i bagageutrymmet och de, som inte erhålla sittplats, få stå timtals i ett sträck.

En journalist, som i vintras kom från huvudstaden, där en del av utrymmet i tidningspressen just då upptagits av inlägg för och emot de s. k. »boskapsbussarna», häpnade vid anblicken, hur S. J. sörjde för dessa avkrokars förbindelser. Detta framgick också av ett reportage i Stockholmstidningen, som i vintras skildrade de vidriga erfarenheter en resenär fått av järnvägs-kommunikationerna under en resa på Inlandsbanan. Det är värdefullt att få sådana intryck fastslagna av besökande utifrån. Befolkningens egna klagomål få eljest lätt en prägel av oberättigat missnöje, vilket det icke är fråga om, ty avsikten är blott att få rådande missförhållanden avhjälpta. Och det gäller icke endast själva trafiken utan även de frågor, som stå i samband härmed. Inte minst frågan om de låsta väntsalarna är ett sorgligt kapitel. Av egen erfarenhet vet jag detta. I januari månad i år hade jag och ett sällskap på 15 personer med bl. a. församlingens kyrkoherde i spetsen besökt Meselefors. en mindre järnvägsstation 3 mil söder om Vilhelmina. Vi infunno oss vid järnvägsstationen 10 minuter före rälsbussens officiella avgångstid vid elvatiden på kvällen. Trots den rådande stränga kölden — vid tillfället visade termometern 24 minusgrader — var väntsalen vid vår ankomst låst, enligt vad som senare upplystes om, på order av vederbörande järnvägsmyndighet. Bussen var emellertid försenad och efter 3 timmars väntan ute i den stränga kölden reste vi en steg mot stationsbyggnaden och väckte stationsföreståndaren, som bodde i övre våningen. Stationsföreståndaren lät oss därefter komma upp i hans privata bostad, där vi kunde värma oss. Först efter ytterligare en halv timmes väntan anlände rälsbussen.

I vanliga fall hyser man den uppfattningen, att väntsalen är till för att den resande allmänheten i den skall invänta tågens ankomst. Men så är det tyvärr icke efter Inlandsbanan.

Det finns även andra omständigheter, när det gäller trafiken efter Inlandsbanan, som en vanlig människa icke begriper. Jag har offrat en hel eftermiddag för att studera uppehållstiderna för de olika tågen. Vid denna granskning har jag icke kunnat finna ett länge tåguppehåll än det i Hötting. Dit ankommer tåget kl. 12.42, men av någon outgrundlig anledning avgår det först kl. 14.17. Jag har frågat de flesta stationsföreståndarna på sträckan om orsakerna till det långa uppehållet, men ingen har kunnat förklara, av vilken anledning det erfordras 1½ timmes tåguppehåll för att de resande skola intaga förtäring eller loket erhålla vatten- och vedpåfyllning. Halva uppehållstiden skulle vara tillräcklig. Alla ha funnit det anmärkningsvärt och oförklarligt.

Men härmed må vara hur som helst. Allvarligare är, att inom S. J. f. n. hysas planer på indragning av de enda snabba förbindelser, som stå resande på Inlandsbanan till buds, nämligen rälsbusstågen 2691 och 2692, som avgå, resp. anlända till Vilhelmina varje dag kl. 5.00 och 00.15. Dessa rälsbusståg stå båda i förbindelse med Stockholmstågen. Med användande av dessa förbindelser ankommer man således till Stockholm kl. 21.42 resp. avreser kl. 8.00. Enligt en skrivelse, som S. J.'s trettonde trafiksektion tillställt kommunalfullmäktige i de socknar, som beröras av denna trafik, har förslag väckts om att »under nästa tidtabell» inställa rälsbusstågen 2691 och 2692 norr om Hötting och att i stället låta rälsbusståg 2326 Östersund—Strömsund fortsätta till Vilhelmina med ankomst dit omkring kl. 20.15, varefter bussen skulle återgå

Interpellation. (Forts.)

från Vilhelmina kl. 20.30 till Hoting. Tåg 2292 Östersund—Hoting skulle samtidigt indragas norr om Ulriksfors. Ett beslut i den riktningen skulle innebära, att den direkta förbindelsen Vilhelmina—Hoting—Östersund—Stockholm indroges och att resande till Stockholm tvingades övernatta i Hoting för att påföljande dag fortsätta resan till Stockholm.

Det hade, anser befolkningen, varit naturligare om en återgång till förhållandena före kriget skett, därest en ändring verkligen anses nödvändig. Då, alltså före kriget, utgick en rälsbuss från Gällivare kl. 7.10 på morgonen, passerade Vilhelmina kl. 17.26 och ankom till Östersund kl. 22.00, varefter de resande kunde fortsätta med nattåget kl. 22.40 söderut med ankomst till Stockholm påföljande morgon kl. 7.37.

En försämring av de nuvarande kommunikationerna är fullständigt omotiverad. Med hänsyn till tidigare av S. J. vidtagna åtgärder hyser emellertid befolkningen allvarliga farhågor för nya omotiverade inskränkningar, och av den anledningen hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande spörsmål.

Är herr statsrådet villig,

1. att med det snaraste låta undersöka de nuvarande tågförbindelserna efter Inlandsbanan,

2. att om denna undersökning giver vid handen, att de nuvarande förhållandena äro otillfredsställande, vill då herr statsrådet förhindra ytterligare försämringar, samt

3. att om möjligt anbefalla förbättringar, där sådana anses erforderliga?

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8.

Herr *Hansson* i Skediga avlämnade en av honom och herr *Carlsson* i Bakeröd undertecknad motion, nr 456, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 332, angående statsbidrag till social hemhjälpverksamhet.

Denna motion bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.29 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Tisdagen den 26 oktober.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 20 och den 23 innevarande oktober.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den på kammarens bord lig-
gande motionen nr 456 av herrar *Hansson* i Skediga och *Carlsson* i Bakeröd.

§ 3.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Interpellation.

Herr **Andersson** i Vigelsbo, som anförde: Herr talman! Genom meddelanden nr 369 och 370 av den 15 oktober 1943 har statens priskontrollnämnd på grund av ett Kungl. Maj:ts beslut den 17 september fastställt normalpriser å rundvirke att betalas till producent för leverans vid normal leveransplats. Med normal leveransplats avses, enligt bestämmelsen, den närmast tillverkningsstället belägna upplagsplatsen vid med bil farbar väg eller vid strand, därest virket skall framforslas till vattendrag. Bestämmelsen omfattar såg-
timmer, fanertimmer, slipersämnen och sågbar kubb av furu och gran. Alla skogsprodukter ha således härmed, i det oförädlade skick de lämna skogsäga-
ren, blivit föremål för priskontrollnämndens reglerande ingrepp.

Med anledning av begynnande tendenser till kraftig prisstegring å skogs-
produkter fann sig priskontrollnämnden tidigare föranlåten att fastställa nor-
malpriser å sågat och förädlad virke. Om man bortser från veden, vilken varit
prisreglerad allt sedan den statliga vedregleringen kom till stånd, har den
oförädlade råvaran, sådan den avyttras av producenten, ej förrän nu varit
föremål för liknande åtgärder. Den gång då normalpriser fastställdes på sågat
och förädlad virke, en åtgärd som med hänsyn till den allmänna prisövervak-
ningen säkerligen var välbetänkt, var det helt säkert en allmän uppfattning
att en priskontroll på det oförädlade rundvirket ingalunda skulle visa sig vara
motiverad. Då det sågade och förädlade virket, sådant som det försäljes och
utföres i marknaden, var till sin prisutveckling spärrat med en statlig normal-
prisbestämmelse, föreföll som en given följd härav att det oförädlade rund-
virkets pris alltjämt skulle förbli en förhandlingsfråga mellan skogsägarnas
organisationer och förädlingsindustrien. Då förädlingsindustriens representan-
ter efter de förädlade virkesprisernas normerande kommo till förhandlings-
bordet för att med skogsägareorganisationerna träffa avtal om rundvirkets
pris, voro de redan på förhand medvetna om vilka priser de i sin tur kunde
utfå. Då denna viktiga del av framtidsperspektiven var känd, blev det endast
förädlingskostnaden varom man kunde förhandla. Att förädlingsindustrien
skulle släppt så stor del av sin förädlingsersättning, att de enskilda skogs-
ägarna fått för mycket för rundvirket, förefaller, med den kännedom man
äger om industribolagens sätt att förhandla, som i högsta grad uteslutet.

Interpellation. (Forts.)

Skogs- och sågverksbolagen ha i gången tid många gånger på ett för skogsägarna oekonomiskt sätt utnyttjat den inbördes splittring, som där förefunnits. Av denna anledning ha skogsägarna under senare år funnit sig föranlåtna att medelst organisatorisk samverkan gentemot bolagens ekonomiska övergrepp bevaka sin ekonomiska rättsställning. De enskilda skogsägarna ute i landet ha sålunda sammanslutit sig i lokala skogsägarföreningar, i regel var och en omfattande ett län. Dessa länsomfattande skogsägarföreningar ha senare centralt samorganiserats i Sveriges skogsägares riksförbund. Dessa skogsägarföreningar ha haft till sin uppgift att bistå sina medlemmar med råd och upplysningar då det för dem gällt att på ett ekonomiskt lyckligt sätt avyttra sina skogsprodukter. Man har dessutom uppsamlat de enskilda medlemmarnas utbud av virke samt på så sätt kunnat med köparna (industrien) förhandla om större partier. Detta har medfört, dels att man med större säkerhet kunnat bedöma hur stora kvantiteter av olika virkessortiment som funnits tillgängliga för försäljning, dels ock att man för dessa olika större samlade virkespartier kunnat förhandla sig till ett förmånligare pris. Det måste förefalla naturligt, att liksom denna anordning varit till ekonomisk fördel för säljaren den borde ha varit det jämväl för köparen. Det torde nämligen ha varit en obestriddlig fördel för den köpande förädlingsindustrien att via skogsägareorganisationen på ett tidigt stadium bliva underkunnig om hur stora virkespartier som finnas tillgängliga för inköp samt var de finnas. Denna skogsägarnas kollektiva medverkan för säkerställandet av förädlingsindustriens virkesbehov har, om påtagliga fördelar kunnat påvisas även för industriens vidkommande, inte alltid mötts med förståelse från berörda håll. Man har nämligen många gånger från industriens sida funnit det mera ekonomiskt fördelaktigt att handla på en splittrad och oorganiserad marknad, då man varit medveten om att man kunnat under sådana omständigheter bättre utnyttja den enskilde skogsägarens okunnighet om sina produkters verkliga värde.

Under de senast gångna åren ha allt fler av landets skogsägare anslutit sig till organisationen. Dennas förhandlingsläge har därmed också förstärkts. Att de enskilda skogsägarnas ställning gentemot de skogsköpande sågverksbolagens fria prissättningspolitik stärkts torde från bolagens sida ha mötts med tämligen blandade känslor. Man fick helt osökt en erinran om denna sak i våras, då det inträffade, att en träffad uppgörse mellan en norrländsk skogsägareförening och vissa sågverk drogs inför priskontrollnämnden. Följden blev att representanter för den säljande skogsägarföreningen nedkallades till Stockholm och tillhöllos det olämpliga i att avpressa industrien alltför höga priser.

Med hänsyn till de insatser, som från skogsägarföreningarnas sida under krisen gjorts för att på ett lagligt och tillfredsställande sätt medverka i vår bränsleförsörjnings planmässiga ordnande, synes den åtgärd, som nu vidtagits i form av rundvirkets prissättning, vara minst sagt förvånansvärd. Den förhandlingsrätt, som i vårt demokratiska samhälle vunnit stadgad hävd och vars förmåner och ansvar numera tillerkännas alla, har genom denna priskontrollnämndens åtgärd frantagits en stor och för vår folkförsörjning hårt arbetande medborgargrupp. Bolagens härmed återvunna fria prissättningsrätt kommer till sina ekonomiska konsekvenser att gå ut inte enbart över skogsägarna utan jämväl över skogsbrukets arbetare, den arbetargrupp, som alltid och alltjämt utfört det tyngsta arbetet samt för detta allt fortfarande erhåller den lägsta betalningen.

Med anledning av ovan berörda förhållanden får jag härmed hemställa om

Interpellation. (Forts.)

andra kammarens medgivande att till statsrådet Domö få framställa följande frågor:

1) Var normalpriset på rundvirke en åtgärd, som framtvingats av på marknaden förekommande omständigheter? — samt

2) Ha skogsägarorganisationerna vid sina förhandlingar uppträtt på sådant sätt, att statsrådet därmed ansett förädlingsindustriens räntabilitetskalkyler så väsentligt förryckas, att därmed även det förädlade virkets normalpriser äventyrats?

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4.

Fröken **Öberg** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! En av de *Interpellation.* viktigaste sociala reformer, som väntar på sin lösning, är frågan om husmoderssemesterns ordnande. Denna fråga har ju varit uppe många gånger och i olika sammanhang. Fritidsutredningen fick 1941 i uppdrag att utreda densamma, och redan på våren 1942 avlämnades kommitténs betänkande. Jag för min del hade hoppats, att vi under 1943 skulle fått en proposition med förslag om frågans ordnande. Så har emellertid icke blivit fallet. På grund härav ber jag, herr talman, om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

1) Har herr statsrådet för avsikt att till 1944 års riksdag framlägga förslag till ordnandet av husmoderssemester?

2) Om så är fallet, kan det förväntas, att förslaget kommer så tidigt, att reformen kan genomföras redan sommaren 1944?

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 6.

Avlämnades följande motioner, nämligen av:

herr *Skagerlund m. fl.*, nr 457, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 345, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m.;

herrar *Sundström* i Skövde och *Nilsson* i Kristinehamn, nr 458, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 345;

herr *Barnekow m. fl.*, nr 459, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 346, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom m. m.;

herr *Lundberg* i Hälsingborg, nr 460, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 348, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 1 mars 1940 (nr 119) om skyldighet för ägare av anläggningar och byggnader att anordna skyddsrum m. m.;

herr *Eriksson* i Stockholm, nr 461, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 353, med förslag till vissa ändringar i den till allmänna tjänstepensionsreglementet hörande pensionsäldersförteckningen, m. m.

herr *Eriksson* i Stockholm, nr 462, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 360, med förslag rörande höjning av övertidsersättningen till stats-tjänstemän; samt

herr *Sandberg*, nr 463, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 344 framlagda förslag om anslag till befrämjande av landsbygdens elektrifiering. Dessa motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.15 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Torsdagen den 28 oktober.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Föredrogos var efter annan följande på kammarens bord liggande motioner; och remitterades därvid

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 457 av herr *Skagerlund m. fl.*; samt

nr 458 av herrar *Sundström* i Skövde och *Nilsson* i Kristinehamn;

till tredje särskilda utskottet motionen nr 459 av herr *Barnekow m. fl.*;

till behandling av lagutskott motionen nr 460 av herr *Lundberg* i Hälsingborg;

till bankoutskottet motionen nr 461 av herr *Eriksson* i Stockholm;

till statsutskottet motionen nr 462 av herr *Eriksson* i Stockholm; samt

till jordbruksutskottet motionen nr 463 av herr *Sandberg*.

§ 2.

Interpellation. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **Blombäck**, som anförde: Herr talman! Under den senaste tiden har genom pressen uppmärksamheten riktats på ett stort antal brott och förseelser i samband med förvaringen av licenser, ransoneringskort och rabattkuponger hos myndigheter och andra. Det förefaller, som skulle genom sådana förseelser ett betydande antal ransoneringskuponger ha blivit obehörigen utnyttjade. Detta är en allvarlig sak, som givetvis måste uppröra den mot ransoneringsföreskrifterna lojala allmänheten. Av tillgängliga uppgifter att döma torde i ett avsevärt antal fall brotten ha möjliggjorts genom en alltför slapp kontroll, och det har också inträffat, att hos vederbörande kristidsmyndigheter förvarade ransoneringskort, licenser eller dylikt på olovligt sätt åtkomits och begagnats. Exempel finnas på att värnpliktig, som vid ett kompani omhänderhaft makulering av ransoneringskort, sålt korten. Vid ett annat förband försvunno vid ett tillfälle icke mindre än 18,000 kort. En annan gång passade en pappersarbetare, som transporterade säckar med kuponger till en fabrik för pappersmalning, på att lägga beslag på en sådan säck, medan den tillstädesvarande kontrollanten hade sin uppmärksamhet riktad åt annat håll.

Interpellation. (Forts.)

En tjänsteman vid industrikommissionen har gjort sig skyldig till förfalskning av licenser å bland annat linolja och terpentin. Jag inskränker mig till denna exemplifiering. Hos kristidsmyndigheterna ha för övrigt olagliga manipulationer förekommit vid åtskilliga tillfällen, och man har fått det intrycket, att de möjliggjorts bl. a. därigenom att vissa anställda icke motsvarat de krav, som måste ställas på dem, samt att säkerhetsåtgärderna icke varit betryggande.

Med anledning av vad som ovan anförts får jag hemställa om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet få framställa följande frågor:

1. Är det herr statsrådets mening, att nu gällande anordningar med avseende på kontrollen över särskilt myndigheternas förvaring och handhavande av licenser, ransoneringskort, rabattkuponger och dylikt fylla sådana krav, som måste ställas i detta hänseende?

2. Om så ej kan anses vara fallet, är det herr statsrådets mening att i anledning av inträffade talrika och omfattande förseelser vidtaga lämpliga åtgärder för kontrollens förbättrande?

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag.

§ 4.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

fru *Skoglund-Lindblom*, nr 464, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 332, angående statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet;

fru *Västberg m. fl.*, nr 465, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 339, angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m.; och

herr *Lindahl m. fl.*, nr 466, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 360, med förslag rörande höjning av övertidersättningen till statstjänstemän.

Vidare avlämnades följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 345, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m., nämligen:

nr 467 och 468 av herr *Jacobson m. fl.*;

nr 469 av herr *Hedlund* i Östersund; och

nr 470 av herr *Nilsson* i Göteborg *m. fl.*

Härefter avlämnades följande motioner, nämligen av:

herr *Hagberg* i Malmö, nr 471, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 361, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 21 juni 1940 (nr 540) om krigsskadeersättning; och

herr *Hansson* i Skediga, nr 472, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 344 framlagda förslag om anslag till befrämjande av landsbygdens elektrifiering.

Slutligen avgåvos följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 346, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom m. m., nämligen:

nr 473 av herr *Hansson* i Skediga;

nr 474 av herr *Jonsson* i Alsen;

nr 475 av herr *Andersson* i Vigelsbo *m. fl.*;

nr 476 av herrar *Gezelius* och *Håstad*;
nr 477 av herrar *Andersson* i Surahammar och *Eriksson* i Sandby;
nr 478 av herr förste vice talmannen *Magnusson*;
nr 479 av herrar *Norup* och *Persson* i Norrby; samt
nr 480 av herr *Jansson* i Hällefors och *Jonsson* i Fjäle.

Samtliga dessa motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.08 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Lördagen den 30 oktober.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Härmed intygas att riksdagsman Ivar Österström, född 26 augusti 1887, som fr. o. m. 25 oktober 1943 vårdats för *Intoxicatio acuta*, utskrevs 28 oktober 1943 och tills vidare är oförmögen till arbete.

Stockholm den 28 oktober 1943.

G. Nylin.
Överläkare.

Kammaren beviljade, med bifall till därom skriftligen gjord framställning, herr andre vice talmannen Österström fortsatt ledighet från riksdagsgöromålen till och med den 12 november 1943.

§ 2.

Föredrogos var efter annan följande på kammarens bord liggande motioner och remitterades därvid

till statsutskottet motionerna:

nr 464 av fru *Skoglund-Lindblom*;

nr 465 av fru *Västberg m. fl.*;

nr 466 av herr *Lindahl m. fl.*; och

nr 467 av herr *Jacobson m. fl.*

Vid härpå skedd föredragning av en av herr *Jacobson m. fl.* avgiven motion, nr 468, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 345, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m. hänvisades motionen, i vad angick godkännande av det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förstärkning av personalen vid länsstyrelserna och överståthållarämbetet, till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Härpå föredrogs övriga å bordet vilande motioner och remitterades därvid

till statsutskottet motionen nr 469 av herr *Hedlund* i Östersund;
till bevillningsutskottet motionen nr 470 av herr *Nilsson* i Göteborg *m. fl.*;
till behandling av lagutskott motionen nr 471 av herr *Hagberg* i Malmö;
till jordbruksutskottet motionen nr 472 av herr *Hansson* i Skediga; samt
till tredje särskilda utskottet motionerna:
nr 473 av herr *Hansson* i Skediga;
nr 474 av herr *Jonsson* i Alsen;
nr 475 av herr *Andersson* i Vigelsbo *m. fl.*;
nr 476 av herrar *Gezelius* och *Håstad*;
nr 477 av herrar *Andersson* i Surahammar och *Eriksson* i Sandby;
nr 478 av herr förste vice talmannen *Magnusson*;
nr 479 av herrar *Norup* och *Persson* i Norrby; samt
nr 480 av herrar *Jansson* i Hällefors och *Jonsson* i Fjäle.

§ 3.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Interpellation.

Fröken **Andersson**, som anförde: Herr talman! Ehuru medicinalstyrelsen i augusti 1939 på begäran av herr statsrådet och chefen för socialdepartementet inkommit med utredning och förslag beträffande frågan, huruvida och under vilka former det allmänna måtte kunna medverka till pensionering av äldre, i privatvård arbetande sjuksköterskor har sedermera icke någonting blivit åtgjort i denna sak.

Vid 1940 års lagtima riksdag väcktes inom båda kamrarna en motion (nr I: 76; II: 133), vilken på grundval bland annat av medicinalstyrelsens förslag utmynnade i en hemställan om anslag å 50,000 kronor till åldersstöd åt privatsköterskor. Visserligen avtog riksdagen motionen på grund av att det med hänsyn till frågans räckvidd vore ofrånkomligt att — därest förut-sättningar ansåges föreligga för en pensionering genom statens försorg i förevarande fall — ett riksdagens beslut i ämnet grundades på förslag från Kungl. Maj:t. Inom vederbörande utskott ställde man sig emellertid välvillig till saken och uttalade, att »sociala och humanitära skäl tala för att ifrågavarande sjuksköterskors pensioneringsförhållanden kunna bringas till lösning».

Såsom framhållits i motionerna måste ett pensioneringsbeslut i förevarande fall grundas på billighetsskäl och på statens uppskattning av värdet och betydelsen av privatsköterskornas verksamhet. Bärande skäl torde kunna fö-rebringas för att ifrågavarande sköterskor erhålla viss hjälp för ålderdomen, utan att man därför behöver skapa något till sina finansiella konsekvenser svårberäknligt prejudikat i avseende å andra liknande tänkbara samhälls-grupper. Den ifrågavarande verksamheten har skapat en för samhället nödvändig sjukvårdsreserv eller beredskapskår, vilken otvivelaktigt betytt en direkt ekonomisk fördel för det allmänna i så måtto att sjukhusvården ej behövt anlitas i den utsträckning, som eljest blivit ofrånkomlig.

I detta sammanhang må framhållas, att man från sakkunnigt läkarhåll vid flera tillfällen pläderat för en ökad hemsjukvård, vilken skulle icke endast avlasta poliklinikernas stora arbetsbörda utan även bidra till att häva den på vissa håll förekommande svåra platsbristen på sjukhusen. Ett stöd åt privatsjukvården på sätt som här föreslagits skulle därför vara av stort värde ur allmän social synpunkt.

Interpellation. (Forts.)

Med anledning av vad sålunda anförts får jag hemställa om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet framställa följande fråga:

Är det herr statsrådets mening att i anledning av den av herr statsrådet föranstaltade samt av medicinalstyrelsen verkställda utredningen till nästa riksdag framlägga förslag rörande åldersstöd åt privatsköterskor?

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkanden:

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall medgiva skattskyldig rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete; och

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om tillfällig nedsättning av skatten för vissa bilar jämte en i ämnet väckt motion.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Avlämnades följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 332, angående statsbidrag till social hemhjälpverksamhet, nämligen

nr 481 av fru *Rydh Munck af Rosenschöld m. fl.*;

nr 482 av herr *Hallberg*; och

nr 483 av fröken *Andersson m. fl.*

Vidare avgåvos följande motioner, nämligen av:

herrar *Svensson* i Alingsås och *Nilsson* i Göteborg, nr 484, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 339, angående statsbidrag till daghem och lekolor m. m.;

herr *Thorell m. fl.*, nr 485, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 345, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m.;

herrar *Blombäck* och *Grym*, nr 486, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 345;

herrar *Hagberg* i Luleå och *Senander*, nr 487, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 360, med förslag rörande höjning av övertidsersättningen till statstjänstemän;

herr *Håstad m. fl.*, nr 488, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 360;

herr *Hagberg* i Luleå, nr 489, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 365, angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1943/44;

herrar *Persson* i Falla och *Janson* i Frändesta, nr 490, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 345, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) m. m.;

herr *Lundberg* i Hälsingborg *m. fl.*, nr 491 och 492, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 345;

herr *Henriksson*, nr 493, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 350, med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt;

herr *Hedlund* i Östersund, nr 494, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 352, med förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 11 juni 1937 (nr 344); samt

herrar *Thorell* och *Birke*, nr 495, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 344 framlagda förslag om anslag till befrämjande av landsbygdens elektrifiering.

Slutligen avlämnades följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 346, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom m. m., nämligen:

nr 496 av herr *Norup*;

nr 497 av herr *Hagberg* i Luleå;

nr 498 och 499 av herr *Stattin m. fl.*; samt

nr 500 av herr *Janson* i Frändesta m. fl.

Samtliga dessa motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.12 e. m.

In fidem
Sune Norrman.